

Ogranak Matice hrvatske u Križevcima

poziva Vas na koncert

7 u 7 za 70
Glasovirske skladbe Dubravka Detonija

Sudjeluju:

prof. **LJUBOMIR GAŠPAROVIĆ**, glasovir
i studenti iz njegova razreda na Muzičkoj akademiji u Zagrebu:

Robert Batelić

Bojan Bobić

Danijel Gašparović

Ivana Jelača

Nikola Kos

Jelena Plećaš

Raspored:

Dubravko Detoni: *Eueueu.....phoniphoniphonia*

Tri koralne predigre

Glasovir na koturaljkama

Toccatina

Devet prizora iz Danijelova sna

Phonomorphia 2

Fughetta (praizvedba)

Jednotonske muzike

L'Horlogerie

Forte-piano, Arpa, Crescendo

Koncertna dvorana Glazbene škole Alberta Štrige

Hrvatski skladatelj, pijanist i pisac **Dubravko Detoni** (Križevci, 1937.) školovao se je u Zagrebu, Sieni, Varšavi, Darmstadtu i u Parizu. Autor je 128 opusa orkestralne, koncertantne, komorne, solističke, vokalne i elektroničke glazbe te 8 knjiga poezije i eseja. Osnivač je i umjetnički ravnatelj sastava za novi zvuk ACEZANTEZ s kojim je (od godine 1970.) obišao većinu europskih zemalja te dio Amerike i Azije. Dobitnik je niza nagrada i priznanja u domovini i u inozemstvu (*Vladimir Nazor, Josip Štolcer Slavenski, Porin* za životno djelo, *Matice hrvatske, Zvono Lotrščak*, dvanaest nagrada Jugoslavenske radiotelevizije za najbolja glazbena djela godine, Grand Prix 6. biennala mladih u Parizu, UNESCO-va skladateljska tribina u Parizu, *Premio Italia* u Veneciji, *Bedřich Smetana* u Pragu itd.). Djela mu se izvode na svim kontinentima, na najvažnijim svjetskim festivalima, objavljena su na više od četrdeset diskografskih izdanja te tiskana u domovini i u inozemstvu. U svojim skladbama očituje postojanu težnju za ravnotežom glazbenoga izraza koji se najčešće temelji na dramatičnoj izmjeni kontrasta, no bez napadne programne ilustrativnosti. Podjednako se služi klasičnim instrumentarijem i stečevinama elektroničke glazbe, a u namjeri da obogati zvuk i izražajne mogućnosti često kombinira oba zvukovna izraza.

„Još nitko nije porekao tvrdnju da sve ima svoj uzrok. Pa se tako pretpostavlja da je prvi svjetlosni trak bio pravim povodom nastanku Prirode, a ja slutim da je sva moja glazba proizišla iz – glasovira. Rekli su mi da sam s manje od nekoliko mjeseci (!?) luđački uporno puzao prema klaviru (zašto bi, kao što to žele lektorski manijaci, uvijek bio samo glasovir?), kao da je upravo on i samo on ona prva, bitna stvar koju valja najranije opipati kako bi se shvatio smisao svijeta. I kada sam ga se konačno dokopao, počela je moja (još nezavršena) kalvarija. Klavir je postao zamjenom za sve prijatelje i neprijatelje, preko ili s pomoću njega ja sam se – maltene poput Eliota – obračunavao s poviješću, sadašnjošću i budućnošću. Glasovir se pretvorio u moj radni stol, moj štap, reket ali i palicu, jedini jezik koji znam govoriti, a u doslovnom ili prenesenom smislu – uostalom, ne i zanemarivo! – moj najvažniji izvor prihoda. Ja ne mogu – premda bih to svakako morao moći, ali još nikada dosad nisam pokušao! – ništa zapisati bez prethodne provjere na glasoviru. Čak i ljudski glas ili – da spomenem najrecentniju muku – zvuk četiriju tuba ja moram najprije iskušati na klaviru. Sve je počelo s oponašanjem. Na glasoviru sam s najvećim, neizrecivim zadovoljstvom od najranijega djetinjstva pokušavao imitirati, stalno mijenjati i transponirati najrazličitije zvukove i druge pojave oko sebe. Tu su osobitu ulogu imala razna prirodna čuda, od naizgled lirskih ptica do prividno dramske oluje. O onda rat. Od križevačkih odjeka topova kao neakvih strašnih bubnjeva u daljini još i danas strepim, da se o noćnome brujanju bombardera u dalekoj visini i ne govori. Sve je to samo razbuđivalo i razdraživalo moj osjećaj za boju.

A boju na glasoviru baš i nije lako postići: glasovir je najveći očitavač, svojevrsni rentgen skladateljeve domišljatosti. Potreba reagiranja na izvanjske uzroke nastavila se i u mojem stilskom sazrijevanju: čitav život osjećam bitnu potrebu da na svoj način odgovorim na svaki za mene značajniji susret s tuđim zvukovnim pa i inim zamislima. Još nikada nisam uspio ustanoviti točan, konačan broj svojih glasovirskih skladba. Svaki put to ispada drukčije. Danas sam, primjerice, izbrojio 25 solističkih, 43 komorna i 10 koncertantnih glasovirskih djela. A sutra?... Nema mi druge, počeo ću se time sustavnije baviti prije spavanja: umjesto ovaca brojiti ću svoje klavirske kompozicije (da ne bude uvijek lektorski ispravno, naime, skladbe). Nudi mi se, dakle, prilično dobra zabava u starosti koja već dugo kuca na vrata, a ja ih nezvanoj gošći još ne želim otvoriti...

S radošću i velikom zahvalnošću konstatiram da se večerašnji projekt profesora Ljubomira Gašparovića i njegovih šestero studenata sa zagrebačke Muzičke akademije bavi s čak deset mojih glasovirskih skladbi iz raznih vremenskih razdoblja. Skladba **Eueueu.....**(da skratimo) **phoniphoniphonia** (1984., praisveo moj sastav ACEZANTEZ 23. 4. 1985. u Zagrebu) za ansambl glazbala s tipkama ovom će prigodom poslužiti kao fiksna zamisao, crvena nit, cantus firmus koji neprestano navraća ali i samokritično nestaje, dok se u nastalim prekidima javljaju ostale skladbe. Taj odjek moje neispunjene želje da osnujem veliki orkestar sastavljen od samih klavira zamišljen je kao vesela minimalistička igra za što veći broj istih ili sličnih instrumenata, u kojoj netko od njih neprestano izmišlja nove motive, a ostali ih – poput domina poredani u krugu, okružujući bespomoćno i beznadno zarobljenu publiku – prihvaćaju i šalju dalje. Tako se te tonske domine neprestano ruše i ponovno ustaju, pa to teoretski traje do besvijesti, jer se radi o osebnome primjerku otvorene, vječne skladbe-spirale. **Tri koralne predigre** (1963., praisveo Robert Andres 18. 8. 1982. na Hvarskim ljetnim priredbama) moje su prvo djelo u Šulekovu majstorskom razredu na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Od nas se studenata tada tražilo da svaki na svoj način oponaša Bacha. Ja sam se pri tome đavolski neizvedivu poslu prihvatio valjda najteže, najnemogućije varijante poduhvata: zaželio sam da klavir zazvuči poput orgulja! **Glasovir na koturaljkama** (1979., praisveo Darko Domitrović 28. 2. 1981. u Zagrebu) moja je tonska reakcija (puna smiješnih podnaslova) na vesele događaje tijekom kojih su se u našoj obitelji počeli javljati prvi dječji glasovi. **Toccatinu** (1980., praisveo 25. 5. 1982. opet Darko Domitrović u Zagrebu) morao sam, igrajući se Rossinija, napisati za svega deset minuta za hitne javne potrebe glasovirske radionice prof. Blaženke Zorić u Zagrebu. Možda i odveć dopadljivo djelce uskoro je postalo nezaobilaznim rekvizitom svih mogućih učeničkih i studentskih natjecanja. **Devet prizora iz Danijelova sna** (1986., praisveo Darko Domitrović 19. 5. 1986. u Zagrebu) proizašli su iz jutarnjih razgovora/vježbi maštanja s mojim tada trogodišnjim sinom Danijelom. (Zgodan je slučaj da ih večeras izvodi također jedan Danijel!) Opskrbljeno kapričom, skercom, valcerom, tangom, nokturnom,

koračnicom, menuetom u 4/4-skome taktu (!), arijom i ratnom žigom – to je vjerojatno moje najizvođenije djelo kojega postoje i verzije za komorni sastav, gitarski trio i simfonijski orkestar. Skladbu za glasovir i tape **Phonomorphia 2** (1968.) stvorio sam po povratku s poslijediplomskoga studija u Varšavi, još zaokupljen tamo upoznatim čudom elektroničke glazbe. Sâm sam ju praisveo na svojem prvom zagrebačkom autorskom koncertu 22. 3. 1968., a za nju sam dobio visoku francusku nagradu pa se odonda u svijetu smatralo da i Zagreb (a ne samo Beograd) ima elektronički studio. Koje li zablude! I kako se dugo na to moralo čekati! A da su Francuzi samo znali u kakvim smo primitivnim uvjetima tu vrpce izrađivali u tonskim studijima Radio-Zagreba! **Fughetta** (1962., praisveo Bojan Bobić u Križevcima 21. 11. 2007.) završni je rad iz studija kontrapunkta u razredu Brune Bjelinskoga na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Mladenačko ali efektno djelo već pokazuje svu bartókovsku grubost kontrasta, sučeljavanja tipičnih *dolce* i *furioso* ulomaka iz mojih kasnijih radova. **Jednotonske muzike** (1952., praisvela Pavica Gvozdić 17. 5. 1975. na Majskome muzičkom memorijalu *Josip Štolcer Slavenski* u Čakovcu, u novije ih doba majstorski oživio Ljubomir Gašparović) moja su prva sačuvana glasovirska skladba. Pišući ih, imao sam svega 15 godina, pa molim za razumijevanje! Ipak, tamo sam sasvim naivno, nevino i jednostavno već naslutio – i ne znajući za nju! – znakovitu pojavu Antona von Webera! Četveroručni **L'Horlogerie (Radionica satova**, 1982., praisveli Darko Domitrović i Beata Pincetić 14. 7. 1983. na 34. dubrovačkim ljetnim igrama) moj je danak obožavanju i skupljanju satova. No ne osobito skupih! Ne radi se o tome. Radi se o mojoj fascinaciji istodobnim otkucavanjem velikoga broja najrazličitijih satnih ritmova i zvona. Triptih za dva glasovira (i udaraljke) **Forte-piano, Arpa, Crescendo** (1969., praisveli 13. 11. iste godine autor, Fred Došek i Boris Teks Benini na 6. jugoslavenskoj muzičkoj tribini u Opatiji) također je nastao na poticaj prof. Blaženke Zorić. Sve su bitne skladateljeve značajke u njemu već prisutne: osjećaj za kontrast i efekt, sučeljavanje tona i šuma, lirike i dramatike pa s njome u vezi i sklonost prema velikim, naizgled nezadrživim zvukovnim porastima, s jednim od kojih će i završiti večerašnji koncert.“

Dubravko Detoni